

Status
A-Openbaar

Datum vergadering Gedeputeerde Staten
9 februari 2020

Eindtermijn

Onderwerp

Beheer- en onderhoudsovereenkomst Merwedekanaal met de provincie Utrecht 2019-2025

Advies

1. Aan te gaan de Beheer- en onderhoudsovereenkomst Merwedekanaal 2019-2025 met de provincie Utrecht.
2. Vast te stellen de brief aan Provinciale Staten over de Beheer- en onderhoudsovereenkomst Merwedekanaal 2019-2025.
3. Vast te stellen de publiekssamenvatting over de Beheer- en onderhoudsovereenkomst Merwedekanaal 2019-2025.

Aangezien de Commissaris van de Koning, na rechtsgeldige besluitvorming door GS, bevoegd is de juridische binding aan te gaan, is het advies aan hem een machtiging af te geven aan J.N. Baljeu, gedeputeerde van financiën, EU en internationaal, water, transitie haven en industrie, warmterotonde en Programma Aanpak Stikstof (PAS), om de Beheer- en onderhoudsovereenkomst Merwedekanaal 2019-2025 met provincie Utrecht namens de provincie te ondertekenen.

NB. Met een beroep op artikel 3 van besluit Beleidsregel actieve openbaarheid Zuid-Holland 2017 wordt een uitzondering gemaakt voor het (moment van) publiceren van het besluit en de stukken.

Besluit GS

Vastgesteld met een machtiging voor de portefeuillehouder om in de financiële paragraaf (financieel en fiscaal kader) te vermelden wat de kosten zijn en de dekking hiervoor..

Bijlagen

1. Beheer- en onderhoudsovereenkomst Merwedekanaal 2019-2025.
2. Bevoegdhedenbesluit van provincie Utrecht aan provincie Zuid-Holland.
3. GS-brief aan PS om Provinciale Staten te informeren over de overeenkomst.
4. Machtigingsformulier CdK aan gedeputeerde Baljeu.

1 Toelichting voor het College

Per 1 januari 2019 heeft de gemeentelijke herindeling Vijfheerenlanden plaatsgevonden. Hierdoor ligt een groter deel van het Merwedekanaal, dat loopt van Gorinchem naar Vianen, binnen het grondgebied van de Provincie Utrecht. Voorheen lag ongeveer 1/4 deel van de vaarweg (Vianen) in Utrecht, sinds 1 januari 2019 is dat ongeveer 2/3 deel. Eind 2019 heeft een extern onderzoeksbureau onderzoek uitgevoerd naar de wijze waarop het beheer van het Merwedekanaal vanaf het jaar 2021 moet worden uitgevoerd. Op basis van dit eindadvies is in de Portefeuille Overleggen van 16 maart 2020 van beide provincies akkoord gegeven om de variant waarin de provincie Zuid-Holland het beheer en onderhoud van het gehele kanaal tot en met 2025 blijft uitvoeren uit te werken en een gezamenlijke beheerovereenkomst op te stellen.

In dit voorstel zijn als bijlage de Beheer- en onderhoudsovereenkomst Merwedekanaal 2019-2025 toegevoegd. Tevens is het Bevoegdhedenbesluit van provincie Utrecht aan provincie Zuid-Holland toegevoegd.

Aandachtspunten bij het opstellen van de overeenkomst

In het onderzoeksrapport 'Onderzoek beheervarianten Merwedekanaal' van 21-2-2020 zijn aanbevelingen gedaan om de onderlinge samenwerking en aansturing van het Merwedekanaal te verbeteren. Deze aanbevelingen zijn zoveel als mogelijk in de beheer- en onderhoudsovereenkomst verwerkt. Zo kan onder meer gewezen worden op de volgende punten:

- Er is nu een overlegstructuur opgenomen waarin de directeuren van de afdelingen Beheer en Onderhoud van beide provincies als opdrachtgever fungeren. Dit benadrukt ook de gelijkwaardige positie van beide provincies.
- Er is een heldere planning- en control cyclus opgenomen met concrete termijnen
- Er is aandacht besteed aan overleg- en informatieafspraken. Deze worden in een implementatietraject nog met elkaar geoefend en uitgewerkt. Dit moet de samenwerking bevorderen.
- Er is de verplichting opgenomen om de samenwerking en de uitvoering van de beheerafspraken in het jaar 2024 te evalueren, mede met het oog op een besluit over het al dan niet verlengen van de samenwerking vanaf het jaar 2026.

In combinatie met het implementatietraject dat in september 2020 is gestart vormt deze overeenkomst een solide basis voor de continuering van het beheer door provincie Zuid-Holland in de komende 5 jaar.

Belangrijkste afspraken in de beheerovereenkomst zijn:

- De Provincie Zuid-Holland is als gemandateerd en gevolmachtigd beheerder verantwoordelijk voor het dagelijks beheren, onderhouden en zo nodig planmatig onderhouden van het Merwedekanaal.
- De werkzaamheden inzake het beheer en onderhoud is gericht op het vlot en veilig bevaarbaar houden van het Merwedekanaal voor de gebruikers ervan, met oog voor de omgeving.
- In de beheerovereenkomst zijn afspraken gemaakt over de verrekening van de kosten voor het beheer en onderhoud van het Utrechtse deel van het Merwedekanaal. Planmatig onderhoud wordt verrekend op basis van eigenaarschap. Kosten voor

vergunningen worden verrekend op basis van de leges van provincie Utrecht. De overige beheer en onderhoud en bedieningskosten worden verrekend met een verdeelsleutel. Tevens zijn er afspraken gemaakt over het aanleveren van ramingen en facturen.

Het bovenstaande advies is afgestemd met provincie Utrecht, zij zullen hetzelfde advies aan de Gedeputeerde Staten van provincie Utrecht voorleggen.

Financieel en fiscaal kader

Totaalbedrag lasten excl. BTW	: € 970.000,00
Totaal bedrag baten excl. BTW	: € 970.000,00
Netto lasten	: € 0
Programma	: Programma 2 - Bereikbaar Zuid-Holland
Financiële risico's	: Er zijn geen financiële risico's.

Het grootste verschil tussen de financiële afspraken uit de oude en nieuwe overeenkomst is dat het planmatig onderhoud niet verrekend wordt met een verdeelsleutel, maar afhankelijk van eigenaarschap.

Juridisch kader

De wettelijke grondslag voor dit voorstel wordt gevormd door artikel 158, lid 1, aanhef en sub d. van de Provinciewet, de Waterwet en de Scheepvaartverkeerswet in combinatie met de Wet algemene regels herindeling.

Die laatste wet betreft de gemeentelijke herindeling en provinciale grenswijziging Vijfheerenlanden (zie Staatsblad 2018, nr. 270). Door deze grenswijziging is een deel van het Merwedekanaal dat voorheen op grondgebied van de provincie Zuid-Holland lag op grondgebied van de provincie Utrecht komen te liggen.

Op basis van het rapport "Onderzoek beheervarianten Merwedekanaal" van 21 februari 2020 heeft de Provincie Utrecht er voor gekozen om haar bevoegdheden als Vaarweg- en Nautisch beheerder van het Merwedekanaal op haar grondgebied tot en met 31 december 2025 door de Provincie Zuid-Holland te laten uitvoeren.

Dit mede omdat de Provincie Zuid-Holland op het deel van het Merwedekanaal als bedoeld in deze overeenkomst dit Beheer en Onderhoud reeds uitvoerde voordat het, door gemeentelijke en provinciale herindeling, op het grondgebied van provincie Utrecht kwam te liggen.

Met bijgaande beheer- en onderhoudsovereenkomst wordt een publiek-publieke samenwerking aangegaan tussen de Provincie Utrecht en de Provincie Zuid-Holland aangaande het beheer en onderhoud van het Merwedekanaal met verplichtingen over en weer. Ten aanzien van aanbestedingen wordt overeengekomen dat beide provincies gezamenlijk gaan inkopen, waarbij de provincie Zuid-Holland als penvoerder op zal treden.

De overeenkomst werkt terug tot 1 januari 2019, de ingangsdatum van de herindeling.

Vijfheerenlanden. Deze terugwerkende kracht wordt aan de overeenkomst gegeven om een grondslag te creëren voor de betalingen in 2019 en 2020.

De financiële afwikkeling van de overdracht van provinciale taken met betrekking tot gemeente Vijfheerenlanden aan provincie Utrecht wordt getrokken vanuit de afdeling Bestuur. Deze afwikkeling loopt nog, vooral vanwege een geschil over de verrekening van de “restant Rijksafkoopsom” van € 7,5 miljoen voor het Zederikse deel van het Merwedekanaal. In artikel 12 van de vast te stellen overeenkomst is op verzoek van de provincie Utrecht bepaald dat de overwegingen en bepalingen omtrent de Rijksafkoopsom en eigendomsoverdracht uit de huidige beheer- en onderhoudsovereenkomst van 2011 niet komen te vervallen. Deze overwegingen en bepalingen hadden oorspronkelijk betrekking op de verrekening van de Rijksafkoopsom uit 2005 in verband met het Viaanse deel. De provincie Utrecht meent mogelijk dat zij dit nog in haar voordeel kan benutten in het lopende geschil over de verrekening van het Zederikse deel. Een dergelijk verband is gezocht en wij zien daarvoor in juridische zin weinig ruimte, met name omdat de provincie Utrecht bij deze herindeling via de uitkering provinciefonds structureel is gecompenseerd voor de kosten van het Merwedekanaal. Daarbij komt dat de Wet arhi in het geval van Vijfheerenlanden de kaders geeft voor eventuele verrekening. De verrekening van de Rijksafkoopsom voor het Viaanse deel in 2005 - 2006 is niet gebeurd op grond van de Wet arhi omdat de herindeling en verrekening al in 2002 waren afgerond.

Aldus wordt ook geen financieel en/of juridisch risico verwacht door de opname van artikel 12 in de nieuwe overeenkomst.

Wet Algemene regels herindeling

Voor de provincie Utrecht geldt een tijdelijk regime vanwege de Wet algemene regels herindeling als overgang naar een toepassing van de Omgevingsverordening. In die verordening is Provincie Zuid-Holland als beheerder aangewezen. Voordat deze Omgevingsverordening in werking treedt, geldt het bepaalde in de Vaarwegenverordening Zuid-Holland 2015, waarbij Provincie Zuid-Holland ook als beheerder was aangewezen. In de provincie Zuid-Holland is de Vaarwegenverordening 2015 inmiddels vervallen.

De Provincie Zuid-Holland beheert het Merwedekanaal al jaren en heeft in dat kader zorg gedragen voor de contractering van ondernemers. Vormgeving van de samenwerking door middel van de weg van ‘gezamenlijke inkoop’ heeft als kanttekening dat de bestaande overeenkomsten van de Provincie Zuid-Holland hier niet op zijn ingericht. Niet alle bestedingen door de Provincie Utrecht in het kader van deze gezamenlijke inkoop kunnen zodoende op dit moment op basis van deze beheerovereenkomst als rechtmatig worden aangemerkt. De markt lijkt feitelijk niet te zijn benadeeld. De Provincie Zuid-Holland heeft voor deze werkzaamheden wel de wettelijk voorgeschreven inkoopprocedures gevolgd.

Op korte termijn wordt nog een mandaatbesluit aan u voorgelegd voor het mandateren van het Besluitvormend Overleg Merwedekanaal (BOM). Tegelijkertijd wordt een ondermandaatbesluit aan u voorgelegd over bevoegdheden die namens Provincie Utrecht uitgevoerd mogen worden. In het bevoegdhedenbesluit heeft Utrecht ons bevoegdheden gemandateerd, maar deze taken dienen nog te worden ondergemandateerd.

De Commissaris van de Koning is bevoegd om, nadat GS rechtsgeldig hebben besloten, op grond van artikel 176 Provinciewet de juridische binding tot stand te brengen. Op grond van de door de Commissaris van de Koning afgegeven machtiging wordt J.N. Baljeu, gedeputeerde van financiën, EU en internationaal, water, transitie haven en industrie, warmterotonde en Programma Aanpak Stikstof (PAS, gemachtigd om de Beheer- en onderhoudsovereenkomst Merwedekanaal 2019-2025 met provincie Utrecht namens de provincie te ondertekenen.

Op grond van artikel 3, onder b van de Beleidsregel actieve openbaarheid Zuid-Holland 2017 wordt dit besluit met de daarbij behorende stukken niet actief openbaar gemaakt tot het moment dat de overeenkomst Beheer- en onderhoudsovereenkomst Merwedekanaal 2019-2025 door beide partijen is ondertekend.

2 Voorafgaande besluitvorming

Aanleiding voor het opstellen van de beheerovereenkomst is het besluit tot de gemeentelijke herindeling en provinciale grenswijziging Vijfheerenlanden per 1 januari 2019. Een groter deel van het Merwedekanaal ligt nu in de provincie Utrecht. De eerder in 2011 gesloten beheerovereenkomst komt daarmee grotendeels te vervallen.

In het Portefeuille Overleg Bereikbaarheid en Water en Vervoer over water van 16 maart 2020 is akkoord gegeven om de beheervariant waarin provincie Zuid-Holland het beheer voor het Utrechtse deel van het Merwedekanaal blijft uitvoeren verder uit te werken en een gezamenlijke beheer- en onderhoudsovereenkomst op te stellen.

In het Portefeuille Overleg van 2 november is de Beheer- en onderhoudsovereenkomst Merwedekanaal besproken en afgesproken om deze ter vaststelling aan Gedeputeerde Staten voor te leggen. Er is tevens besproken om Provinciale Staten te informeren over de overeenkomst middels een brief.

Deze voorafgaande besluitvorming is afgestemd met Provincie Utrecht die een gelijk traject van voorafgaande besluitvorming doorlopen hebben.

3 Proces

In het kader van het herindelingsbesluit gemeente Vijfheerenlanden is met de provincie Utrecht nagegaan of er aanleiding was om de afspraken over het (nautisch) beheer met Provincie Zuid-Holland te herzien. Hiertoe is in 2019 gezamenlijk opdracht verleend aan adviesbureau Twijnstra en Gudde (zie bijlage bij Beheer- en onderhoudsovereenkomst Merwedekanaal 2019-2025). In overleg is besloten om de Provincie Utrecht nadrukkelijk als mede opdrachtgever voor de beheeractiviteiten op te nemen in de beheerovereenkomst.

In 2019 en 2020 heeft de Provincie Zuid-Holland in goed overleg met Provincie Utrecht de noodzakelijke beheeractiviteiten uitgevoerd en de daarvoor gemaakte kosten in rekening gebracht (N.B: Definitieve afrekening 2020 wordt in voorjaar 2021 afgerond).

4 Participatie

Niet van toepassing.

5 Communicatiestrategie

Na ondertekening van de Beheer- en Onderhoudsovereenkomst worden de publiekssamenvatting en stukken op de provinciale website gepubliceerd in het kader van de actieve openbaarheid.